

Brüssel, 26.8.2020
COM(2020) 285 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**ELi toiduga ja toitumisalase kindlustatusega seotud poliitiliste kohustuste täitmine:
neljas iga kahe aasta tagant esitatav aruanne**

{SWD(2020) 85 final}

1. SISSEJUHATUS

Käesolev on neljas aruanne, milles käsitletakse ELi ja selle liikmesriikide edusamme oma toiduga ja toitumisalase kindlustatusega seotud ühiste poliitiliste kohustuste täitmisel¹. Aruandele on lisatud komisjoni talituste töödokument, mis sisaldab lisateavet analüüsi ja juhtumiuuringute kohta.

Aruandes keskendutakse peamistele poliitilistele arengusuundadele, analüüsitakse suundumusi väljamaksete tegemisel² ja hinnatakse poliitilisi prioriteete. Samuti käsitletakse selles ELi ja selle liikmesriikide tulemusi ja edusamme nõukogu poolt 2018. aastal kindlaks määratud kahes temaatilises sihtvaldkonnas: i) naiste mõjuvõimu suurendamine toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas ning ii) töökohtade loomine maapiirkondades. Aruande lõpus juhitakse tähelepanu kaheksa poliitikasuuna tähtsusele.

Kogu aruandes on esitatud näiteid selle kohta, kuidas EL ja selle liikmesriigid on tõhustanud oma tegevust toiduga ja toitumisalase kindlustatuse ja säästva põllumajanduse valdkonnas.

2. POLIITILISED ARENGUSUUNAD ÜLEILMSEL JA EUROOPA TASANDIL

Nälg ja alatoitumus on pärast aastakümneid kestnud vähenemist alates 2015. aastast taas suurenenud. 2018. aastal kannatas alatoitumuse all hinnanguliselt 821 miljonit inimest³. Peale selle, kui vaadelda koos mõõduka ja tõsise toiduga kindlustamatuse esinemist, siis hinnangute kohaselt kannatab 26,4 % maailma elanikkonnast (ligikaudu 2 miljardit inimest) toiduga kindlustamatuse all ja 135 miljonit inimest 55 riigis on kogenud tõsist nälga, mis nõuab kiiret toidu-, toitumisalast ja toimetulekuabi⁴. See suurenemine on suuresti põhjustatud konfliktidest, loodusõnnetustest ja kliimamuutustest. Kui praegused suundumused jätkuvad, ei sattu ohtu mitte üksnes kestliku arengu 2. eesmärgi (kaotada näljahäda) saavutamise, vaid kõikide kestliku arengu eesmärkide saavutamise 2030. aastaks.

Euroopa Nõukogu väljendas 2018. aastal ärevust tekitavate näitajate tõttu muret ülemaailmse toiduga ja toitumisalase kindlustatuse pärast, tuginedes viimastele aruannetele ELi toiduga ja toitumisalase kindlustatusega seotud poliitiliste kohustuste täitmise kohta ning komisjoni toitumisalasele tegevuskavale⁵. Nõukogu kutsus komisjon üles jätkama ja tõhustama oma jõupingutusi, et saavutada 2. kestliku arengu eesmärk ning pöörata sellega ümber praegused suundumused.

EL ja selle liikmesriigid andsid aruandeperioodil märkimisväärse panuse ülemaailmse toiduga kindlustatuse parandamisse, toetades, propageerides ja rahastades ulatuslikult peamiste kindlustatuse tagamisel esinevate probleemide lahendamist.

---

¹ ELi poliitiline raamistik, millega toetatakse arenguriike toiduga kindlustatuse probleemide lahendamisel (COM(2010) 127).

² Käesoleva aruande ja lisatud komisjoni talituste töödokumendi finantsosa hõlmab (metoodilistel põhjustel / võrreldavuse eesmärgil) andmeid kuni 2018. aastani (kaasa arvatud); arvesse võetud kogemused on pärit ka 2019. aastast.

³ 2019. aasta aruanne toidu ja põllumajanduse olukorra kohta maailmas.

⁴ Allikad: 21. aprillil 2020 avaldatud üleilmne toidukriiside aruanne.

⁵ Nõukogu 26. novembri 2018. aasta järeldused (14283/18).

2018. aastal keskendusid EL ja selle liikmesriigid 2017. aasta juunis avaldatud Euroopa arengukonsensuse elluviimisele⁶. Konsensuses on sätestatud rahvusvahelise koostöö ja arengupoliitika ühtne käsitus ning kirjeldatud, kuidas EL saab oma välistegevuse kaudu kaasa aidata kestliku arengu tegevuskava 2030 edukale elluviimisele. Tunnistades, et toiduga ja toitumisalane kindlustatus on suur ülemaailmne probleem, juhitakse selles tähelepanu säästvale põllumajandusele ja kalandusele kui peamistele jõududele võitluses vaesuse ja kasvava ebavõrdsusega. Samuti kutsutakse selles ELi ja selle liikmesriike üles tegema jõupingutusi, et kaotada nälg ja igasugune alatoitumus.

Üleilmsel tasandil jätkasid EL ja selle liikmesriigid i) toiduga ja toitumisalase kindlustatuse tagamise tõhustamist, sealhulgas maailma toiduga kindlustatuse komitee ja toitumise parandamise liikumise kaudu, ning ii) uue üleilmse koordineerimismehhanismi propageerimist, et teha lõpp toidukriisidele. Toetades toidukriiside vastase võitluse üleilmset võrgustikku, jätkas EL juhtiva rolli mängimist ning täitis võetud kohustust teha mitmepoolset koostööd, et tugevdada humanitaar-, arengu- ja rahutegevuse vahelist seost (prioriteet nr 6). Selle tervikliku lähenemisega kriisidele tuuakse kokku kõik peamised osalised ning edendatakse aktiivselt koordineerimist ja koostööd kohapeal. Iga-aastane üleilmne toidukriiside aruanne koondab toiduga kindlustatuse teabevõrgu kaudu 16 juhtivat üleilmset ja piirkondlikku asutust ning seda aruannet tunnistatakse nüüd laialdaselt toidukriiside konsensuspõhise analüüsi alusena. 2018. aastal valmistas üleilmne võrgustik ette 2019. aasta alguses Brüsselis toimunud konverentsi, mille teemaks oli toit ja põllumajandus kriisi ajal.

Alatoitumuse kaotamiseks tehtavate üleilmsete jõupingutuste raames on EL tegelenud aktiivselt puuduliku toitumise probleemiga, eelkõige laste kasvupeetuse ennetamisega. Komisjon lubas eraldada 2020. aastaks 3,5 miljardit eurot, et vähendada 2025. aastaks kasvupeetusega laste arvu partnerriikides vähemalt 7 miljoni võrra. Oma 26. novembri 2018. aasta järeldustes avaldas nõukogu komisjonile tunnustust püüdluste eest täita ELi võetud kohustusi ja kaasata kõik asjaomased sektorid toitumisalase tegevuskava toetuseks ülemaailmsel ja partnerriikide tasandil. 2019. aastal avaldatud *ELi toitumisalase tegevuskava* neljandas eduaruandes⁷ kinnitatakse, et komisjon on toitumisalaste investeeringute tegemisel õigel teel, et täita ELi poliitiline kohustus. Kasvupeetuse esinemine kahanes 42 partnerriigis 39,2 %-lt 2012. aastal 34,9 %-le 2019. aastal. Praeguste suundumuste kohaselt hoitakse neis riikides ära hinnanguliselt 4,7 miljoni lapse kasvu kängujäämine. Võetud kohustus eraldada 2020. aastaks 3,5 miljardit eurot täideti 2019. aastal, mis on ettenähtust varem.

Kooskõlas ELi teise soolise võrdõiguslikkuse tegevuskavaga on jätkatud tööd selle nimel, et rakendada ümberkujundavat lähenemisviisi soolise võrdõiguslikkuse edendamisel. Naiste ülitähtsat rolli loodusvarade majandamisel põllumajanduslike toiduainete väärtusahelates ning toiduga ja toitumisalase kindlustatuse tagamisel tunnistatakse täielikult. Sootundlike lepingute osakaal suurenes 37 %-lt 2014. aastal 57 %-le 2018. aastal⁸.

2017. aastal toimunud tippkohtumisel „Üks planeet“ lubas EL eraldada 270 miljonit eurot, et suurendada võimet panna vastu kliimamuutustele ja toetada innovatsiooni põllumajanduses jätkusuutlike ümberkorralduste tegemiseks maapiirkondades. Komisjon käivitas Prantsusmaa rahalise toetuse toel algatuse DeSIRA,⁹ et tugevdada seost kliimamuutustele

---

⁶ https://www.consilium.europa.eu/media/24004/european-consensus-on-development-2-june-2017-clean_final.pdf

⁷ 11850/19.

⁸ Uuring „EU Achievements in Food and Nutrition Security and Sustainable Agriculture 2014–2018“, lk 27.

⁹ Development Smart Innovation through Research in Agriculture, DESIRA (Aruka innovatsiooni arendamine põllumajanduse teadusuuringute kaudu).

vastupanuvõimeliste toidusüsteemidega seotud teadusuuringute ja innovatsiooni vahel ning koguda tõendeid, millele rajada väikese ja keskmise sissetulekuga riikides elluviidav poliitika. DeSIRA raames toetatakse teadus- ja innovatsiooniprojekte Aafrikas, Aasias ja Ladin-Ameerikas ning suurendatakse peamiste riigi, piirkonna või üleilmsel tasandil tegutsejate teadus- ja juhtimissuutlikkust. Algatusel on kolm põhisammast: 1) teadusuuringud ja innovatsioon põllumajandus- ja toidusüsteemides; 2) innovatsiooni soosiv teadustaristu ning 3) teadmised ja tõendid poliitika kujundamiseks. Alates 2018. aastast on enam kui 31 riigis vastu võetud üle 40 projekti ning kuus liikmesriiki¹⁰ on eraldanud DeSIRA jaoks lisavahendeid, et suurendada koostööt oma põllumajanduse ja maaelu arengu valdkonna kahe- ja mitmepoolsete teadusuuringute ja innovatsiooniprogrammidega.

Toiduga ja toitumisalasele kindlustatusele ning säästvale põllumajandusele keskenduva ELi ja Aafrika teadus- ja innovatsioonipartnerluse raames viiakse ellu ELi ja Aafrika Liidu ühiselt kokku lepitud tegevuskava (2016–2020). 2020. aasta lõpuks eraldatakse programmi „Horisont 2020“, Aafrika Liidu teadustoetuste kava ning kümne ELi ja üheksa Aafrika Liidu riigi ühise rahastamiskava (ERA-NETi algatus LEAP-Agri) kaudu rahalisi vahendeid suurusjärgus 190 miljonit eurot. Kokku rahastatakse peaaegu sadat projekti¹¹.

Aafrika Liidu ja ELi koostööd tugevdasid kaks üritust. 2019. aastal lepidi Aafrika Liidu ja ELi ministrite konverentsil kokku kümnes tegevuspunktis, mille hulka kuulus üleaafrikalise võrgustiku loomine poliitikameetmete majandusanalüüsiks, et jagada poliitika mõju analüüsi raames saadud teadmisi Sahara-tagustes riikides. Aafrika Liidu ja ELi vahel 2019. aastal peetud teadustehnoloogia ja innovatsiooni teemalise kõrgetasemelise poliitikadialoogi eesmärk oli kasutada paremini teadusuuringute tulemusi ning luua neile tuginedes tooted ja protsessid, mis suurendavad kvaliteetse toidu tootmist asjakohasest sisendist, toetavad sissetulekute kasvu ja edendavad maaelu arengut mõlemas piirkonnas.

EL ja selle liikmesriigid tegid edusamme väiketalunike ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate vahelise sideme tugevdamisel ning oma investeeringute suunamisel töökohtade loomisse maapiirkondades, eriti noortele ja naistele. 2018. aastal võeti vastu teatis Euroopa–Aafrika kestliku investeerimise ja töökohtade loomise alliansi kohta,¹² et luua töökohti ning edendada kestlikku ja kaasavat arengut. Samuti loodi Aafrika maapiirkondadele keskenduv rakkerühm, et hoogustada töökohtade loomist põllumajanduses ja põllumajanduslike toiduainete sektoris. Peamised ELi vahendid Aafrikasse tehtavate investeeringute elavdamiseks (sh kaasates põllumajanduse arendamiseks muud rahastamisallikaid) on välisinvesteeringute kava ja Aafrika jaoks mõeldud usaldusfond.

Mis puudutab mitmepoolset kooskõlastamist, siis komisjon ja viis liikmesriiki¹³ jätkavad maaelu arengu üleilmse doonoriplatvormi juhatause liikmetena. EL on sel platvormil jõuliselt osalenud maaküsimusi käsitlevas üleilmses doonorite tööühmas. EL ja 28 partnerriiki on võtnud nõuks suurendada koordineerimist ja teadmiste vahetamist maa majandamise programmide valdkonnas ning nad toetavad ühiselt maaga seotud probleemidele lahenduste leidmist poliitika kujundamise protsessides. 2018. aastal võttis EL vastu maa majandamise

---

¹⁰ Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia ja Madalmaad on eraldanud oma välisministeeriumide või arenguagentuuride kaudu DeSIRA kaasrahastamiseks mõningaid rahalisi vahendeid; Hispaania ja Belgia on andnud oma arenguagentuuride kaudu algatuse kaasrahastamiseks mitterahalisi, kuid mõõdetavaid vahendeid.

¹¹ https://library.wur.nl/WebQuery/leap4fnssa-projects?q=*

¹² COM(2018) 643 final, 12.9.2018.

¹³ Itaalia, Madalmaad, Prantsusmaa, Saksamaa ja Soome.

programmi,¹⁴ mille eesmärk on hoogustada investeerimist maasse, et suurendada põllumajanduse tootlikkust ja kestlikku arengut.

3. RAHASTAMINE JA EDUSAMMUD

Selles jaos antakse ülevaade väljamaksetest, mille EL ja selle liikmesriigid on teinud toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas, ning viimastest edusammudest poliitiliste prioriteetide elluviimisel.

Väljamaksed¹⁵

ELi ja selle liikmesriikide antud ametliku arenguabi kogusumma on alates 2012. aastast pidevalt suurenenud ning on kasvanud 2018. aastal 5 027 miljonile eurole (19,7 % suurune kasv võrreldes 2016. aastaga). See moodustab 8,1 % kogu 2018. aastal antud ametlikust arenguabist, mis on suurim osakaal alates 2012. aastast.

Poliitika kujundamise vaatenurgast on suurima osa ametlikust arenguabist moodustanud alates 2012. aastast riigi tasandi väljamaksed, mille osakaal oli 2018. aastal 66 %. Piirkonna tasandi väljamaksete osakaal püsis 2018. aastal 2016. aastaga võrreldes muutumatu, kuid maht on 2012. aastast saati peaaegu kolmekordistunud. Ulatudes enam kui miljardi euroni, on kulutused üleilmsetele algatustele ja üleilmse tähtsusega avalikele hüvedele 2018. aastal suurenenud pärast väikest kahanemist 2014. ja 2016. aastal.

2018. aastal sai toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas toetust jätkuvalt kõige enam Saharast lõunasse jääv Aafrika, kuhu läks peaaegu pool kõikidest väljamaksetest. Toiduga ja toitumisalase kindlustatuse rahalistest vahenditest Põhja- ja Kesk-Ameerikale ning Lõuna-Ameerikale kokku eraldatud osa on olnud alates 2012. aastast võrdlemisi stabiilne, jäädes 6 % juurde. Ehkki toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas ELi naabruses asuvatele riikidele antud toetus on alates 2012. aastast suurenenud, moodustab see endiselt väikese osa kõikidest selles valdkonnas tehtavatest väljamaksetest (keskmiselt 6,7 % aastas).

2018. aastal toetati paljusid meetmeid, mis olid peamiselt seotud säästva põllumajandusarengu, toiduabi, maaelu arengu, elementaarse toitumise ja põllumajandusuuringutega, millele eraldati umbes pool kõikidest rahalistest vahenditest¹⁶.

Tabel 1. 2012., 2014., 2016. ja 2018. aastal toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas tehtud ELi ja liikmesriikide abimaksete geograafiline jaotus (miljonites eurodes ja osakaal protsentides)¹⁷

¹⁴ 2018. aasta tegevuskava 1. lisa, komisjoni otsus C(2018) 8063 final.

¹⁵ ELis ja selle liikmesriikides kasutatakse erinevat aruandlusmetoodikat. Käesolevas aruandes esitatud näitajad kajastavad antud juhul kasutatud metoodikat ja ei hõlma humanitaarabi vooge. Andmed hõlmavad ELi institutsioone ja vaid kümnet liikmesriiki, kelle arvele langes 91,2 % kogu ametlikust arenguabist, mille ELi institutsioonid ja 28 liikmesriiki 2018. aastal andsid. Üksikasjalik metoodika on esitatud aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis. Nagu varasemates aruannetes, esitatakse käesolevas neljandas aruandes (mis avaldatakse 2020. aastal) viimased kättesaadavad ametlikud näitajad (2018. aasta kohta). Aruanne hõlmab ka väiksemaid projekte (alla 100 000 euro), millega suureneb arvesse võetud projektide arv. Ent isegi ilma selle metoodikas tehtud muudatusega suurenesid 2018. aastal 2016. aastaga võrreldes märgatavalt projektide arv (3 462 projektilt 3 928 projektile) ja väljamakstud summad. Samas tehti nende väiksemate projektide raames vaid 2,4 % kõikidest toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonna 2018. aasta maksetest.

¹⁶ Sektorid on määratletud vastavalt OECD arenguabikomitee sektorite klassifikatsioonile.

Geograafiline piirkond	2012	2012, %	2014	2014, %	2016	2016, %	2018	2018, %	Kokku	Kokku, %
Saharast lõunasse jääv Aafrika	1 440	42,8	1 650	45,1	2 242	53,4	2 463	49,0	7 795	48,0
Aasia Vaikse ookeani piirkond ja Okeania	622	18,5	559	15,3	521	12,4	659	13,1	2 361	14,5
Lähis-Ida	12	0,3	54	1,5	40	0,9	64	1,3	169	1,0
Naabruskonna riigid	98	2,9	273	7,4	312	7,4	405	8,0	1 088	6,7
Põhja-, Kesk- ja Lõuna-Ameerika	232	6,9	225	6,2	285	6,8	289	5,8	1 031	6,3
Piirkondlik ja täpsustamata	962	28,6	898	24,5	800	19,1	1 148	22,8	380	23,4
Kõik piirkonnad	3 366	100	3 659	100	4 200	100	5 027	100	16 251	100

Tabelis 2 antakse ülevaade toiduga ja toitumislase kindlustatuse valdkonnas antud abist ELi poliitiliste prioriteetide lõikes. Lõviosa toiduga ja toitumislase kindlustatuse valdkonnas antud abist moodustasid väljamaksed prioriteedi *väiketalunike vastupanuvõime ja toimetulek* (prioriteet nr 1) jaoks. Prioriteediga *sotsiaalkaitsemehhanismid toiduga ja toitumislase kindlustatuse jaoks* (prioriteet nr 4) seotud toetus vähenes võrreldes 2016. aastaga veidi. Samas suurendasid EL ja selle liikmesriigid märkimisväärselt toetust suutlikkuse suurendamiseks individuaalsel ja riigi tasandil (prioriteedid nr 1 ja 6), mida eraldati 62 % rohkem kui 2016. aastal. Kokkuvõttes kasvas 2018. aastal toiduga ja toitumislase kindlustatuse valdkonnas tehtud väljamaksete kogusumma oluliselt tänu sellele, et ellu viidi rohkem programme ja keskmine toetus oli suurem.

Toiduga ja toitumislase kindlustatuse programmidesse on lõimitud üha enam naiste ja tüdrukute mõjuvõimu suurendamine ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine. Tabelist 2 on näha, et 2018. aastal oli selle eesmärgiga seotud märkimisväärne osa (64 %) toiduga ja toitumislase kindlustatuse valdkonnas antud toetusest (2016. aastal 53 %). Sarnast suundumust täheldati keskkonnanäesmärkide puhul – 51 % toiduga ja toitumislase kindlustatusega seotud väljamaksetest olid kliimamuutustega kohanemise ja/või kliimamuutuste leevendamise jaoks. Investeeringud toiduga ja toitumislase kindlustatusega seotud sektorites tehtavatesse teadusuuringutesse püsisid võrdlemisi stabiilsed – 2018. aastal 10 % võrreldes 2016. aasta 12 %-ga. Peale selle tõid toiduga ja toitumislase kindlustatuse valdkonna arengualgatused 2018. aastal kasu suuremale arvule partneritele (toetust said 130 riiki).

¹⁷ Piirkonnad vastavalt OECD arenguabikomitee piirkondade klassifikatsioonile. Naabruskonna riigid hõlmavad Euroopa naabruspoliitika partnerriike ning veel mõnda kandidaatriiki ja potentsiaalset kandidaatriiki. Tabelites 1 ja 2 esitatud näitajad on ümardatud.

Tabel 2. Edusammud poliitiliste prioriteetide lõikes¹⁸

Tulemuskriteerium	Programmide arv					Saadud toetus (miljonites eurodes)					Riikide arv				
	2012	2014	2016	2018		2012	2014	2016	2018		2012	2014	2016	2018	
1. Väiketalunike vastupanuvõime ja toimetuleku parandamine	1 560	1 822	1 863	4 471		2 022	2 137	2 120	2 377		108	103	108	126	
2. Tõhusa majandamise toetamine	410	588	632	1 160		395	535	698	802		84	92	87	97	
3. Piirkondliku põllumajanduse ning toiduga ja toitumislase kindlustatuse toetamine	98	188	228	333		151	191	226	409						
4. Sotsiaalkaitsemehhanismide tugevdamine toiduga ja toitumislase kindlustatuse jaoks	94	102	123	124		209	133	254	238		40	40	44	48	
5. Toitumise tõhustamine	278	341	455	935		467	504	638	683		63	64	71	92	
6. Vastupanuvõime suurendamiseks humanitaarabi osutajate ja arengupoliitikas osalejate tegevuse koordineerimise edendamine	63	148	161	423		122	159	265	517		18	37	37	70	
Kokku	2 503	3 189	3 462	7 446		3 366	3 659	4 200	5 027				114	130	
Millest:															
Teadusprogrammid	149	154	463	1 189	(16 %)	379	300	493	491	(10 %)			69	92	(71 %)
Sootundlikud programmid			1 879	4 251	(57 %)			2 404	3 382	(67 %)			97	114	(88 %)
Põhieesmärk			155	575	(8 %)			171	168	(3 %)			51	77	(59 %)
Oluline eesmärk			1 724	3 676	(49 %)			2 233	3 214	(64 %)			97	113	(87 %)
Kliimamuutustega kohanemise programmid			1 344	2 976	(40 %)			1 826	2 407	(48 %)			95	116	(89 %)
Põhieesmärk			308	691	(9 %)			342	381	(8 %)			67	93	(72 %)
Oluline eesmärk			1 036	2 285	(31 %)			1 484	2 026	(40 %)			91	100	(77 %)
Kliimamuutuste leevendamise programmid			598	1 315	(18 %)			693	946	(19 %)			89	108	(83 %)
Põhieesmärk			82	192	(3 %)			75	85	(2 %)			40	56	(43 %)

¹⁸ Andmed hõlmavad ELi ja vaid kümnet liikmesriiki. Üksikasjaliku metoodika leiab aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendist.

<i>Oluline eesmärk</i>			516	1 123	(15 %)			618	861	(17 %)			86	105	(81 %)

Edusammud poliitiliste prioriteetide elluviimisel

Selles jaos antakse ülevaade toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonna kuue poliitilise prioriteedi toetamiseks ellu viidud tegevusest. Üsikasjalikum teave ja konkreetsed näited on esitatud aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis.

Poliitilised prioriteedid nr 1 ja 6 – väiketalunike vastupanuvõime ja toimetuleku parandamine ning vastupanuvõime suurendamiseks humanitaarabi osutajate ja arengupoliitikas osalejate tegevuse koordineerimise edendamine – moodustavad jätkuvalt kõige olulisema osa ELi ja selle liikmeriikide arengukoostööst. Selle toetuse andmisel keskendutakse üha enam kestlike, vastupanuvõimeliste ja tervislike toidusüsteemide aluseks olevale sotsiaal-majanduslikule, keskkonnavalasele ja kindlustatuse dünaamikale. Selliste toidusüsteemide väljakujundamine peaks tugevdama maapiirkondade kestlikku arengut ja hoidma ära toidukriisid. EL suurendas oma toetust toidukriiside vastase võitluse üleilmsele võrgustikule, millel on ülioluline roll põllumajanduslike toidutootmissüsteemide ümberkujundamisel, keskendudes konsensusel põhinevale teabele, võimendatud strateegilistele investeeringutele ning koordineeritud ja integreeritud tegevusele humanitaar-, arengu- ja rahutegevuse vahelise seose tugevdamisel.

Poliitilised prioriteedid nr 2 ja 3. EL ja selle liikmesriigid investeerisid maa majandamisse umbes 40 riigis ja suurendasid märkimisväärselt vastutustundlikke investeeringuid põllumajandusettevõtetesse, eelkõige kestlike põllumajanduslike toiduainete väärtusahelaid toetavate segarahastamisalgatuste kaudu. EL arendas ka säästvat kalandust ja vesiviljelust, pöörates erilist tähelepanu väikesemahulisele kalapüügile seoses selle potentsiaaliga tuua majanduslikku ja sotsiaalset kasu, eriti naistele. Peale selle on EL ja selle liikmesriigid toetanud põllumajandusala teadustegevuse ja innovatsiooni jaoks rohkem üldist juhtimist ja struktuuri ning suurendanud märkimisväärselt riikide teadussuutlikkust innovatsiooni edendamiseks põllumajandusalastes riiklikes teadmis- ja innovatsioonisüsteemides.

Poliitiline prioriteet nr 4. ELi toetus sotsiaalkaitsemehhanismidele jäi 2018. aastal samale tasemele – 237 miljonit eurot. EL koostas juhtpõhimõtteid, saadud kogemusi ja paljutöötavaid tavaid sisaldava juhiste paketi, et toetada sotsiaalkaitseprogrammide elluviimist vapustuste ja pikaleveninud kriiside korral¹⁹.

Poliitilise prioriteedi nr 5 all täitis EL juba 2019. aastal (kavandatud aasta varem) oma võetud kohustuse investeerida 2020. aastaks *toitumise* valdkonda 3,5 miljardit eurot. Samuti on EL rohkem analüüsinud, kuidas ELi abi aitab ära hoida kasvupeetust. EL ja selle liikmesriigid jätkavad üleilmsete juhtimis- ja aruandemehhanismide tugevdamist ning arvukate alatoitumuse vormide käsitlemist oma toetusprogrammides, et saavutada 2025. aastaks üleilmne kasvupeetuse vähendamise eesmärk.

Tabel 3. Näited märkimisväärsed tulemusi andnud projektide kohta

Poliitiline prioriteet nr 1	Madalmaad toetavad projekti <i>Põllumajandusliku tootmise toetamine Burundis</i> , mille raames rakendatakse talunike terviklike äriplaanide lähenemisviisi. Põllumajandusettevõtte äriplaani põhjal saavad väikesed toidutootjad paremini investeerida mullastiku viljakuse ja põllumajandussüsteemi vastupanuvõime suurendamisse ning parandada sellega toiduga kindlustatust. Selle lähenemisviisi rakendamise tulemusel on 37 400 majapidamist selgelt suurendanud oma tootlikkust ja sissetulekut ning

¹⁹ <https://europa.eu/capacity4dev/sp-nexus/documents>

	18 700 hektarit põllumaad majandatakse säästvamalt. Ühes teises Madalmaade programmis, mis kannab nime <i>Geoandmed põllumajanduse ja vee jaoks</i>, kasutatakse toiduga kindlustatuse parandamiseks satelliitandmeid. Programmiga, mis hõlmab 23 projekti 14 riigis, püütakse jõuda 2022. aastaks 4,5 miljoni väiketalunikuni. Iirimaa tõi 2018. aastal Malawis turule kolmteist uut ja täiustatud kaunvilja-, teravilja-, juurvilja- ja mugulviljasorti, sealhulgas raua ja tsingiga bioloogiliselt rikastatud oad ning rohkelt A-vitamiini sisaldava oranži maguskartuli.
Poliitiline prioriteet nr 2	Soome viib Etioopias ellu projekti <i>Maa vastutustundlik ja innovaatiline haldamine</i> , et arendada riiklikku maapiirkondade maateabe süsteemi, kus on talletatud kõik maa kinnistamise andmed ja tehakse kõik maaga seotud tehingud (pärimise, lahutamise, kinkimise jms korral). 2019. aastaks oli kinnistatud 14,5 miljonit maatükki.
Poliitiline prioriteet nr 3	Saksamaa rahastas piirkondlikku projekti <i>Põllumajandusalane tehniline kutseharidus ja -õpe naistele</i> , millega toetati naiste oskuste arendamist põllumajandussektoris. Saksamaa viis koos Aafrika Liidu arenguagentuuriga projekti ellu kuues riigis: Beninis, Burkina Fasos, Ghanas, Keenias, Malawis ja Togos.
Poliitiline prioriteet nr 4	Ühendkuningriigi ²⁰ toetus 23 arengumaa sotsiaalkaitse süsteemidele aitas tagada vaestele ja haavatavatele isikutele tootlikumad ja vastupanuvõimelisemad elatusvahendid. Samuti aitas see valitsustel luua süsteimid, mis on võimelised reageerima vapustustele, muu hulgas programmide kaudu, mis võimaldavad rahaülekannete tegemist sellistes riikides nagu Keenia ja Etioopia. Pärast äärmuslikke ilmastikunähtusi, nagu põuad ja üleujutused, aitasid need programmid kindlustada inimesed piisava toiduga, millega vähendati nälga ja näljahäda ohtu.
Poliitiline prioriteet nr 5	Itaalia projektiga <i>Toiduga kindlustatus, toitumine ja hügieen ekvatoriaalvööndi kogukondades Lõuna-Sudaanis</i> tagati 1 550 inimesele juurdepääs veele, anti 450 naisele ohutu vee kasutuse alast koolitust ning osutati 5 000 rasedale ja/või rinnaga toitvale naisele sünnituseelseid teenuseid.
Poliitiline prioriteet nr 6	EL rahastas projekti <i>Linnade kiire profileerimine kiireks taastumiseks Jeemenis</i> , et paremini suunata ja koordineerida humanitaarvaldkonna, taastumise ja arenguga seotud investeeringuid ning suurendada valitud linnades sidusrühmade ja mõjutatud elanikkonnarühmade võimet konfliktiolukorras vastu pidada.

Ühine programmitöö

EL ja selle liikmesriigid tegid ühises programmitöös märkimisväärsed edusamme. See lähenemisviis on omaks võetud ja seda on hakatud rakendama 23 riigis. Protsessi toetamiseks on EL välja töötanud ühist programmitööd käsitlevad uued suunised ja juhenddokumendid konfliktist mõjutatud ja haavatavatele riikidele ning rohkem arenenud arengumaadele ja

²⁰ Käesolevas aruandes vaatluse all oleval ajavahemikul oli Ühendkuningriik Euroopa Liidu liige.

keskmise sissetulekuga riikidele²¹. Lisaks korraldati Kambodžas ja Ugandas – vastavalt 2018. aasta detsembris ja 2019. aasta novembris – ülemaailmne vastastikuse õppimise üritus. Mõlemad üritused tõid kokku mitmesugused partnerriikide, ELi ja 16 ELi liikmesriigi esindajad, kes määrasid kindlaks praktilised sammud ja vahendid, et muuta ühendatud lähenemisviisid ametlikuks ning suurendada ELi mõju, kuuldavust ja nähtavust riigi tasandil.

1. tekstikast. ELi ühine programmitöö Boliivias

Boliivia oli üks esimesi riike, kes alustas ühist programmitööd ELi, kaheksa liikmesriigi ja Šveitsiga. Ühine Euroopa strateegia aastateks 2017–2020 on viidud vastavusse Boliivia 2025. aasta patriootilise tegevuskavaga ning 2016.–2020. aasta sotsiaal- ja majandusarengu kavaga. Ühine programmitöö on edendanud EL+ rühmas koostööd ja koordineerimist mitmes sektoris. Toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas andis see kinnitust, et korrapärane dialoog ja ühistegevus on olulised stiimulid, et viia ELi partnerid koos ühise programmitöö juurest ühise rakendamise juurde.

2. tekstikast. ELi ühine programmitöö Madagaskaril

2018. aastal alustasid EL, Saksamaa ja Prantsusmaa ühist programmitööd ja koostasid ühisanalüüsi. Pärast 2019. aasta jaanuaris toimunud presidendivalimisi, mis tähendasid esimest poliitilist võimuvahetust riigis, koostas Madagaskari valitsus Madagaskari 2019.–2023. aasta *arengukava*, milles kehtestati 2020. aastasse kavandatud ühise programmitöö strateegia. ELi partnerid on viinud üha enam eri sektorites ellu ühiseid programme ja projekte. Tänu sellele laialdasele koostööle on paranenud sekkumiste sünkroonimine ja vastastikune täiendavus, sealhulgas kodanikuühiskonna toetamisel. Toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonnas on põhimõtte *koos õnnestub paremini* rakendamine selgelt kiirendanud ühist rakendamist ja võimaldanud pidada valitsusega eri koordineerimisplatvormidel struktureeritud poliitikadialoogi.

4. TULEMUSTEST ARU ANDMINE

Toiduga ja toitumisalase kindlustatusega seotud küsimuste mitmemõõtmelisuse, projektide mitmekesisuse, erinevate rakendamissüsteemide ja -kanalite, arengupoliitika erieesmärkide ja liikmesriikide individuaalsete statistika kogumise tavade tõttu on keeruline esitada standardseid koondnäitajaid, mis kajastavad mõju kohapeal. Sellegipoolest suurendavad EL ja selle liikmesriigid Eurostati ja kestliku arengu eesmärkidega seotud aruandluse²² jaoks oma ühtlustamisalaseid jõupingutusi.

Tabelis 4 on esitatud mõõdetavad tulemused, mis on saavutatud mõne valitud teema puhul, nagu abi toiduga kindlustamata inimestele, toitumine, põllumajanduslike ja karjamaade ökosüsteemide säästev majandamine ja väiketalunike toetamine säästva tootmise suurendamiseks ning turgudele, maale ja rahastamisvahenditele juurdepääsu parandamine. Võrdlemisel tuleks siiski olla ettevaatlik, kuna arvutusmeetodid võivad olla eri riikides erinevad ning tabel ei anna täielikku pilti igas valdkonnas tehtud jõupingutustest, vaid kajastab üksnes olemasolevate vahendite abil kindlaks tehtud tegevust.

²¹ <https://europa.eu/capacity4dev/joint-programming/highlights?page=1>

²² Hõlmab ÜRO üleilmset kokkulepet ja üleilmset aruandlusalgatust.

Tabel 4. Väljundid ja mõju kohapeal

Austria	Aastatel 2017–2018 jõuti Austria arenguagentuuri rahastatud meetmetega, mis olid kavandatud suurendama säästvat põllumajanduslikku tootmist ja/või parandama juurdepääsu maale ja muudele loodusvaradele, finantsteenustele ja/või turgudele, 1 327 983 väiketalunikuni. Neist 399 217 olid toiduga kindlustamata.
Euroopa Komisjon (2013–2018)	Toitumisega seotud programmidest sai kasu 17 787 000 reproduktiivses eas naist ja alla viieaastast last, kellest 1 381 000 olid toiduga kindlustamata (2018); ELi abi sai 26 197 000 toiduga kindlustamata inimest; 4 152 000 hektaril võeti kasutusele säästvad maaharimistavad; ELi toetatud meetmetest, mis olid kavandatud suurendama säästvat tootmist, juurdepääsu turgudele ja/või kindlust maaomandi suhtes, sai kasu 6 985 000 väiketalunikku, kellest 828 000 olid toiduga kindlustamata (2018).
Soome	Aastatel 2015–2017 anti kahepoolsete ja kodanikuühiskonna projektide kaudu toetust ligikaudu 3 106 000 talunikule, kellest 41 % olid naised, et suurendada nende säästvat tootmist, juurdepääsu turgudele ja/või kindlust maaomandi suhtes. Erasektori koostöö kaudu on toetatud enam kui 2 200 000 talunikku. 120 000 perele kindlustati maakasutus – 64 % maavalduse sertifikaatidest said abielupaarid ja 19 % naised üksi. Peale selle hakati kahepoolse, kodanikuühiskonna ja erasektori tegevuse kaudu säästvalt kasutama 3 245 400 hektarit metsa.
Prantsusmaa	Aastatel 2016–2018 toetati arenguagentuuri AFD rahastatud projektide kaudu, mis olid kavandatud suurendama põllumajanduslike pereettevõtjate konkurentsivõimet, kohandama nende põllumajandustavasid kliimamuutustele ning hõlbustama nende juurdepääsu maale ja finantsteenustele, 9 086 289 põllumajanduslikku pereettevõtjat. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamise, taastamise ja säästva majandamise programmidest on kasu saanud 57 621 000 hektarit maad (2016–2018). Aastatel 2017–2019 sai Euroopa ja välisasjade ministeeriumi toiduabiprogrammist kasu 5,4 miljonit toiduga kindlustamata inimest.
Saksamaa	2018. aastal paranes märgatavalt nende 178 600 reproduktiivses eas naise ja 67 400 alla kaheaastase lapse toitumine, kellele oli suunatud Saksamaa majanduskoostöö ja arengu ministeeriumi üleilmne programm, mis keskendus toiduga ja toitumisalasele kindlustatusele (osa Saksamaa algatusest „ONE WORLD – no hunger“). Vähemalt 16 000 000 toiduga

	kindlustamata inimest sai kasu Saksamaa valitsuse toiduga ja toitumisalase kindlustatuse parandamise meetmetest ²³ .
Madalmaad (2019)	Abi anti 20 100 000 alatoitumuse all kannatavale inimesele, kellest ligikaudu 15 300 000 sai selget kasu tarbitavate toidukoguste suurenemisest; toetust sai 19 200 000 väikest põllumajanduslikku pereettevõtjat, kellest 6 600 000 suurendas oma tootlikkust ja/või sissetulekut ning 5 600 000 sai (lisaks) parema juurdepääsu turgudele; parendati 673 000 hektarit põllumaad, millest 612 000 hektaril rakendati keskkonnatõhusamaid tavasid ning 118 000 hektaril suurendati võimet panna vastu pingetele ja vapustustele; 113 000 talunikule kindlustati maakasutus.
Ühendkuningriik	Toitumisega seotud meetmete kaudu jõuti 60 300 000 alla viieaastase lapseni, (viljakas eas) naiseni ja teismelise tüdrukuni (aprill 2015 kuni märts 2019). Rahvusvahelise arengu osakonnal oli aastatel 2018–2019 pooleli 49 kaubanduslikku põllumajandusprogrammi, mis töid kasu 22 miljonile talunikule ja mille raames säilitati või loodi üle 140 000 töökoha.

5. TEMAATILINE FOOKUS

Nagu nõukogu 2018. aastal soovis, käsitletakse käesolevas aruandes põhjalikumalt kaht konkreetset teemat: naiste mõjuvõimu suurendamine ja tööhõive maapiirkondades.

Naiste mõjuvõimu suurendamine toiduga ja toitumisalase kindlustatuse jaoks

Soolise võrdõiguslikkuse aspekti hõlmavate toiduga ja toitumisalase kindlustatuse valdkonna meetmete osakaal suurenes 37 %-lt 2014. aastal 57 %-le 2018. aastal, mis kajastas ELi pühendumist ümberkujundavale sootundlikule lähenemisviisile. ELi ja liikmesriikide meetmetega on üha enam parandatud naiste juurdepääsu tootmisvahenditele ja töövõimalustele, innustatud tegema muudatusi käitumises (nt langetama maamajapidamistes ühiselt otsuseid) ja antud naistele võimalus võtta sõna oma õiguste teemal.

Keenias, Mosambiigis, Malawis ja Senegalis toetatakse **Madalmaade** rahastatava programmi LANDac kaudu naiste juurdepääsu põllumajandusmaale, kaasates naised andmete kogumisse ja maa majandamisega seotud aruteludesse. Malawis tugevdab EL väiketalunikke silmas pidades maa majandamise süsteeme, pakkudes kohalikele ametnikele koolitust naiste maaõiguste kohta ja kasutades naiste maaõiguste foorumit, et edendada naiste juhioskusi. **Itaalia** suurendas naiste osalemist väärtusahelates Mosambiigis ning tõhustas emadele pakutavaid ja laste toitumisega seotud kogukonnapõhiseid teenuseid Afganistanis. Malis hõlbustasid **EL ja Saksamaa** naiste juurdepääsu niisutatud maale, millega parandati nende võimalusi toituda mitmekesiselt ja tervislikult.

EL ja selle liikmesriigid propageerivad partnerriikidega poliitilist dialoogi pidades üha enam ümberkujundavat sootundlikku lähenemisviisi. Nad panustasid näiteks ühisesse soolise

²³ See arv tuleneb üksnes tehnilistest koostööprojektidest (mille viis ellu Saksamaa rahvusvahelise koostöö ühendus). Sihtrühmade kattumise tõttu ei ole siin arvesse võetud andmeid mõju kohta, mida on avaldanud muud projektid (finantskoostöö projektid, mitmepoolsed projektid).

võrdõiguslikkuse analüüsi kui sammu, millega luua sektoriteüleseid partnerlussidemeid Madagaskaril, ning tõhustasid ELi partnerite vahelist koordineerimist naistevastast vägivalda Colombias käsitlevate sootundlike sõnumite edastamisel.

ELi temaatiliste teabelehtede hulka, milles kirjeldatakse sootundlikku lähenemist maa majandamisele, toitumisele ja väärtusahela arendamisele, kuulub teabeleht *Soolise lõhe kaotamine põllumajanduslike toiduainete väärtusahela arendamise kaudu*, mis täiendab arengualgatuste jaoks tehtavat ELi väärtusahela analüüsi, mille raames hinnatakse väärtusahela mõju sotsiaalsele arengule, sealhulgas võrdõiguslikkusele. Kambodžas ilmnes selle analüüsi käigus naiste osalemine vesiviljelustegevuses poolintensiivsetes ja väikeseid puure kasutavates tootmissüsteemides ning naiste alaesindatus kalanduspoliitikat käsitlevate otsuste tegemisel.

Töökohtade loomine maapiirkondades

Tuginedes 2018. aasta teatisele uue Euroopa–Aafrika kestliku investeerimise ja töökohtade loomise alliansi kohta²⁴ töötavad EL ja ELi Aafrika partnerid välja majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkuleppeid, keskendudes oma ühistes jõupingutustes väärtusahelatele, mille potentsiaal luua töökohti on kõige suurem. Asjakohasel juhul seotakse kõnealused kokkulepped muude rahvusvaheliste algatustega, nagu G20 algatus, mis käsitleb noorte tööhõivet maapiirkondades²⁵.

Näiteks 2019. aasta juulis avaldas EL oma majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkuleppe Uganda valitsusega,²⁶ et julgustada riiki järgima peamisi ELi prioriteete, mis on kindlaks määratud koos liikmesriikide, partnerfinantsasutuste ja muude osalejatega ning valitsuse ja erasektoriga peetud dialoogide raames. Kokkuleppe eesmärk on toetada metsanduse ja põllumajanduse väärtusahelaid, mis võimaldavad luua töökohti, innovatsiooni, naistel ja noortel osaleda tootmisprotsessis, leevendada kliimamuutusi ja kohaneda kliimamuutustega ning vastastikust täiendavust muude programmidega.

ELi rahastatavate meetmete hulka, mille eesmärk on hoogustada investeerimist ja töökohtade loomist, kuulub algatus AgriFI, millega edendatakse investeerimist väikestes põllumajandusettevõtjatesse ning mikro-, väikestes ja keskmise suurusega ettevõtjatesse, kasutades segarahastamisvahendeid. Et aidata arendada põllumajanduslikke väärtusahelaid, on EL kasutanud kohalike, piirkondlike ja üleilmsete turgude pakutavaid võimalusi ning teinud arengualgatuste puhul väärtusahela analüüsi, et hinnata väärtusahelate mõju töökohtade loomisele, näiteks Sambias (munad ja vesiviljelus), Hondurases (kohv), Sierra Leones (palmiõli), Tansaalias (kohv), Guinea Bissaus (mangod ja laimid), Burundis (banaanid) ja Beninis (ananassid)²⁷.

---

²⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0643&qid=1596095150803&from=ET>

²⁵ <https://www.consilium.europa.eu/media/23551/2017-g20-rural-youth-employment-en.pdf>

²⁶ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/68138/eu-jobs-and-growth-compact-uganda-supporting-job-creation-and-economic-growth_tk

²⁷ Väärtusahela analüüsid aastatel 2016–2020: <https://europa.eu/capacity4dev/value-chain-analysis-for-development-vca4d->

3. tekstikast. Töökohtade loomise hoogustamine Sierra Leone väärtusahelates

Saksamaa toetab kolmandat tööhõive edendamise programmi, et suurendada töökohtade arvu kakao, kohvi, riisi ja köögivilja väärtusahelas. Programm hõlmab töötamist mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ning noortega nende oskuste parandamiseks, et suurendada füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamist ja palgatööle asumist, kusjuures suurt rõhku pannakse mentorlusele ja juhendamisele. Aastatel 2016–2019 toetati programmi raames 1 200 ettevõtjat ja pakuti koolitust 36 000 noorele ning loodi 9 000 uut töökohta ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise võimalust. 2019. aastaks oli programm kasu toonud enam kui 250 000 inimesele.

4. tekstikast. Töötamine partnerriikidega, et hoogustada töökohtade loomist ning saavutada Saheli piirkonnas rahu, julgeolek ja areng

ELi hädaolukorra usaldusfond Aafrika jaoks lõi aastatel 2018–2019 Saheli ja Tšaadi järve piirkonnas üle 27 500 töökoha, aitas 129 000 inimesel arendada sissetulekut loovat tegevust ning võimaldas 50 000 inimesel saada kutsealast koolitust ja/või arendada oma oskusi. ELi toetus on väga oluline, et suurendada noorte osalemist majanduses, ning sellega aidatakse kaasa usaldusfondi püüdlustele saavutada kõnealus piirkonnas stabiilsus. Töökohtade loomise ja praktikaalgatustest, kutsealasest koolitusest ja/või toetusest oskuste arendamiseks sai kasu ligikaudu 700 000 noort.

5. tekstikast. Säästva põllumajanduse kasvu, tööhõive ja toiduga kindlustatuse suurendamine Malawis

EL ja Saksamaa toetavad KULIMA programmi, mis keskendub suuremale sissetulekule ja tööhõivele Malawi maapiirkondades, et edendada mitmes väärtusahelas (kassaava, maapähkel, soja ja päevalilled) väiketalunike ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate sissetuleku- ja töövõimalusi. Alates 2017. aastast on antud enam kui 23 000 väiketalunikule põllumajandusökonoomika, põllumajandusettevõtluse ja turustamise alast koolitust ning on sõlmitud juhtivate ettevõtjate ja põllumajandustootjate organisatsioonide vahel 300 turundus- ja põllumajandustootmise lepingut. Talunike sissetulek on suurenenud 20 % ja loodud on 900 töökohta.

6. KOKKUVÕTE

EL ja selle liikmesriigid on rakendanud partnerriikide poliitika ja programmide toetamisel terviklikku lähenemisviisi. Ühiste jõupingutuste tegemisel on võetud eesmärgiks parandada toidukriiside suhtes kõige haavatavamate inimeste vastupanuvõimet, suurendada vastutustundlikku investeerimist kestlikesse toidusüsteemidesse, parandada toitumisalaseid tulemusi, soodustada innovatsiooni ning tegeleda soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamisega. Käesolevas aruandes ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumendis kirjeldatud kogemustest on näha, kui oluline on teha järgmist.

- 1. Rakendada terviklikku lähenemisviisi kestlike ja kaasavate toidusüsteemide suhtes, mis võimaldavad kõigil tarbida ohutut, täisväärtuslikku ja tervislikku toitu.** See tähendab keskendumist toidusüsteemile kui tervikule alates säästvast tootmisest kuni tarbimise, töötlemise, kauplemise ja turustamiseni ning kliima-, tervise-, keskkonna-, majanduslike ja sotsiaalsete tegurite tasakaalustamist. Selles võetakse arvesse soolist võrdõiguslikkust kooskõlas ELi teise soolise võrdõiguslikkuse

tegevuskavaga. Samuti tunnistatakse selles kalanduse ja vesiviljeluse tähtsust toiduga ja toitumise kindlustatuse vaatenurgast, millega seoses on vaja paremat merede majandamist, kus peetakse kinni seadustest, mis käsitlevad juurdepääsu kalavarudele, maale ja veeressurssidele, ning keskenduda eeskätt kasule, mida saavad väikekalurid ja väikesed kalakasvatajad.

2. **Toetada toidukriiside vastase võitluse üleilmset võrgustikku kui olulist kestlike toidusüsteemide arendajat, võttes arvesse humanitaar-, arengu- ja rahutegevuse vahelist seost.** See ELi ja selle liikmesriikide pakutav toetus hõlmab ühisanalüüsi, strateegilisi investeeringuid ja koordineeritud reageerimist riigi, piirkonna ja üleilmsel tasandil. EL ja selle liikmesriigid peaksid käsitlema ka edaspidi nii pakilisi vajadusi kui ka nende aluseks olevaid sotsiaal-majanduslikke, keskkonnaalaseid ja rahu tagamisega seotud tegureid, et ära hoida toidukriiside kordumine.
3. **Seada esmatähtsaks mitut sidusrühma hõlmava lähenemisviisi rakendamine toiduga ja toitumise kindlustatuse ning säästva põllumajanduse suhtes, et kiirendada kestliku arengu tegevuskava 2030 elluviimist.** See lähenemisviis hõlmab üleilmseid, piirkondlikke, riiklikke ja kohalikke juhtimismehhanisme. Strateegia peaks sisaldama eesmärki tugevdada partnerlust ÜRO süsteemiga (sh Roomas asuvate ÜRO asutustega ja maailma toiduga kindlustatuse komiteega), teadusasutustega, üleilmsete mitut sidusrühma hõlmavate platvormidega, erasektoriga ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, et töötada välja ja võtta kasutusele üleilmsed normid.
4. **Tugevdada põllumajandusala teadustegevuse ja innovatsiooni süsteeme riigi, piirkonna ja üleilmsel tasandil, et suurendada võimet panna vastu kliimamuutustele.** EL ja selle liikmesriigid peaksid jätkama põllumajandusuuringuid tegevate piirkondlike ja riiklike teadusasutuste institutsioonilise juhtimisstruktuuri ja suutlikkuse toetamist ning peaksid soodustama kestlikku innovatsiooni mitut sidusrühma hõlmavate partnerluste, näiteks DeSIRA kaudu.
5. **Suurendada vastutustundlikke avaliku ja erasektori investeeringuid säästvasse põllumajandusse ja kalandusse, sealhulgas kombineerides antavat abi, et toetada väiketalunikke ja -kalureid ning mikro-, väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid.** Toetades põllumajandusettevõtetele tehtavaid erasektori investeeringuid, sealhulgas investeerides täiendavalt sootundlikesse, kestlikesse ja kaasavatesse väärtusahelatesse, peaksid EL ja selle liikmesriigid pidama jätkuvalt kõige olulisemaks mõju majandusele, keskkonnale ja sotsiaalsele arengule.
6. **Toetada kohalikku ja piirkondlikku turustamist ning hoogustada piirkonnasisest ja piirkondade vahelist põllumajandustoodetega kauplemist.** EL ja selle liikmesriigid peaksid toetama ka edaspidi lepinguid, nagu Aafrika mandri vabakaubanduspiirkonda käsitlev leping, millega edendatakse piirkondlikku integratsiooni ning mis võivad aidata luua uusi turge ja uusi inimväärsed töökohti, suurendada konkurentsivõimet ja vähendada sõltuvust toiduimportidest.
7. **Edendada kliimatundlikku põllumajandust, sealhulgas agroökoloogiat, tunnistades säästva põllumajanduse tähtsust kliimamuutustega kohanemisel ja kliimamuutuste leevendamisel,** nagu on sätestatud seoses Koronivia ühistööga põllumajanduse valdkonnas²⁸ ja rõhutatud muudes asjakohastes võetud kohustustes.

---

²⁸ Otsus 4/CP.23

Sellega seoses peaksid EL ja selle liikmesriigid aitama arengumaadel anda oma riiklikult kindlaks määratud panus.

- 8. Tegeleda kõigi alatoitumuse vormidega, jätkates keskendumist kõige haavatavamatele elanikkonnarühmadele.** EL peaks jätkuvalt hindama oma tegevuse mõju kasvupeetuse vähendamisele ja sellest aru andma, käsitledes kõiki alatoitumuse vorme, mis kahjustavad haavatavaid isikuid. Toitumisprogrammid peaksid kaasa aitama toidusüsteemide jätkusuutlikule ümberkujundamisele.

Need tähelepanekud on olulised ka tehes ettevalmistusi toitumise ja majanduskasvu seostele pühendatud tippkohtumiseks ja ÜRO toidusüsteemide tippkohtumiseks, mis toimuvad 2021. aastal.

COVID-19 ja toiduga kindlustatus

COVID-19 pandeemia ei olnud käesoleva aruande valmimise ajaks veel lõppenud. COVID-19 ja selle põhjustatud sotsiaal-majandusliku kriisi täielik mõju toiduga ja toitumisalasele kindlustatusele – liikumispiirangute tõsidus ja ülekanduv mõju toimetulekule maapiirkondades – ei ole enamasti veel teada. Varajased märgid osutavad sellele, et mõju võib olla oluline – miljonid inimesed kaotavad oma sissetuleku, seistes samal ajal silmitsi logistikaprobleemidest ja mõnel juhul ekspordipiirangutest (nt riisi puhul) tingitud kohaliku ja imporditud toidu hinna tõusuga.

Peale selle on selge oht, et tervisekriisi lahendamise meetmed võivad tõsiselt süvendada praeguseid toidukriise, kuna põllumajanduslikku tootmist mõnes piirkonnas võivad kahjustada lisaks muudele probleemidele (nagu äärmuslikud ilmastikuolud, kahjurid (nt kõrбетirtsud) ja haigused) põllumajandusettevõtjate raskused juurdepääsul sisendile. Eriti ohustab toiduga kindlustamatus riike, mida on tabanud mitu kriisi.

EL ja selle liikmesriigid kohandavad oma koostööprogramme, et reageerida nendele probleemidele. Ent mis veelgi olulisem, COVID-19 pandeemia juhtis tähelepanu vajadusele tugevdada terviseühatsuse põhimõtet ning tegeleda inimese ja looma kokkupuutumisest tulenevate haiguste sagenemise põhjustega, mille hulka kuuluvad bioloogilise mitmekesisuse vähenemine, mittesäästvad põllumajandustavad ning ohtliku toiduga kauplemine ja ohtliku toidu turustamine.